

ГОЛОС України

Влада — Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР

◆ № 23 ◆ Субота, 2 лютого 1991 року ◆

Ціна 10 коп.

КАЖУТЬ, НА
ВІЙНІ
НАИБІЛЬШЕ
ВРАЖАЄ НЕ
МАСШТАБ,
А ДЕТАЛЬ.
ТАК САМО —
В ЧОРНОБИЛІ.
ЯКОСЬ В ОДНОМУ
«ЛІЦУЗЬКОМУ
ЖУРНАЛІ
З'ЯВНВСЯ
ЗНИМОК,
ЗБЛЕНИЙ
30-КІЛОМЕТРОВОЇ
ЗОНИ: САМОТНЯ
СТАРА ЖІНКА
КРАЙ ДОРОГИ.
ПІДПИС ЗДАТЕН
БУВ ПРОЧИТАТИ
І НЕФРАНЦУЗ.
БУЛО НАПИСАНО:
«Б А Б О У Ш К А»,
ТОБТО — БАБУСЯ,
МАТИНКА.
І ЯКОСЬ В ОТОМУ
НАТІВНОМУ, ВЖЕ
ПІВНАШАМОМУ,
СЛОВІ РАПТОМ
СКОНЦЕНТРУВА-
ЛОСЯ УСЕ, ЩО
МН ТА М
ЗАЛИШНІЛИ ЗА
ТИЖДЕНЬ ДО
ВЕЛИКОДНЯ РОКУ
1986-го — ВІРА,
НАДІЯ, КАЗКА,
ДОБРО, РІД,
КОРИННЯ...

ФОТОРЕПОРТАЖ
ІЗ ЗОНИ — НА
9-й СТОРІНЦІ ПІД
РУБРИКОЮ
«ДЗЕРКАЛО».

П РЕС СЛУЖБА Прези-
дента СРСР не запитан-
ня учасників Пленуму
ЦК КПРС з приводу за-
яви підприємця А. Тара-
сова про нібито укла-
дену ним таємну угоду
з японським торгов-
цем передбачає переда-
чу за 200 мільярдів до-
ларів чотирьох островів
Курільської групи, по-
відомляв це політична
провокація. Ніякої угоди
щодо Курил не іс-
нує.

Як відзначиться у по-
відомленні, М. С. Гор-
бачов має намір переда-
ти питання про це обви-
нування на розгляд
суду, якщо А. Тарасов
не вибачиться. Мож-
ли й справді наємо до
правової держави. Бо
досі високі керівники до
суду не зверталися, а
діяли іншими методами.

М АБУТ, не все геразд у
КПРС, якщо збираються
виключати з ЦК і з се-
редньої партії академіка
С. Шаталина за останні
виступи в пресі, Пленум
ЦК КПРС завжди, що
він висловив у них по-
гляд, які не сумніси з
членством у КПРС.
Справа С. Шаталина бу-
де розглянута ЦК КПРС
після його одужання.
Додамо, що прості лю-
ди повністю згодні з
виступами С. Шаталина у
«Комсомольці».

С ИЛЬНИЙ землетрус
стався у Середній Азії.
Його епіцентр знаходи-
вся за 340 кілометрів від
Душакбе на території
Афганістану. У Хоругу
землетрус відчувався
силою 6—7 балів. Ду-
шакбе, Кулябі, Курган-
Тюбе, Керші — 6, Таш-
кенті — 4—5, Андиж-
ні, Намангані, і Фергані
— 5. Повідомлено про
наслідки землетрусу по-
ки не надійшло.

Гаряча лінія

БОЇ НА КОРДОНІ ТРИВАЮТЬ

За повідомленнями інформа-
ційних агентств, авіація бага-
то національних сил піддає ін-
тенсивному бомбардуванню
іракську бронетанкову колону,
яка просувається до кордону
з Саудівською Аравією. Бом-
бардувальники типу В-52,
штурмовики та бойові верто-
льоти вже знищили понад 100
іракських танків. Представни-
ки міністерства оборони Сау-
дівської Аравії повідомили,

підприємці Штата поділи до ві-
дома, що під час цих боїв
пропав безвісти американсь-
кий транспортний літак з 14
членами екіпажу. Раніше сау-
дівські війська при підтримці
авіації і вмериканської морсь-
кої піхоти відбили у іракців
захоплені ними портові міс-
течка Хейфаджі. Як повідомля-
ють саудівські засоби масової
інформації, у боях за містеч-
ко захоплено у полон 400
іракських солдатів.

Іран заявив, що обговорюва-
тиме з іракською делегацією,
яка прибула до Тегерана,
можливість застосування дип-
ломатичних заходів для мир-
ного припинення війни у
Персидській затоці. Іранський
уряд планує провести перего-
вори на цю тему також з
Францією, Йоменом і Алжиром.

Іракська делегація перебуває
у сусідній країні для того, щоб
вирішити долю своїх літаків,
які перелетіли до Ірану.
Тим часом іракський міністр
закордонних справ Тарік Азіз
звернувся до країн нинішнього
світу із закликом допомогти
іракцям побудувати, як було
сказано, «новий лад у світі
проти колоніального контро-
лю».

НЕ ПІЛЬСЬКІ «ВНУТРИ» ЗА ОСНОВУ!»

ГОЛОС України

Голова Верховної Ради
Української РСР

Головний редактор
Сергій
ПРАВДЕНКО

Редакція:

Олександр БІЛИК
заступник головного
редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного
редактора

Олександр
ЕМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент
АН УРСР

Володимир
КРАСНОДЕМСКИЙ

Леонід
САМОЙЛЕНКО
заступник головного
редактора

Борис
СІДОРЕНКО
заступник головного
редактора

Анатолій
СОЛОНСКИЙ

Віталій СУДЯ
відповідальний
секретар

Засновник —
Верховна Рада
Української РСР

Адрес редакції:
УРСР, 123047
Кіт 47, вул. Нестерова, 4

Розповсюдження
не рецензується і
не повертається
Друки авторів
публікацій у «Голосі
України» не зобов'язані
збігатися з точкою
зору редакції.

Індекс 60955.
Тираж 165,650.
Переплатити ціну
на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить
5 разів на тиждень.
У вівторок —
на 6 сторінок,
середа, четвер,
п'ятниця та субота —
на 16 сторінок.

УВАГА!
У зв'язку
з технічними змінками
газети друкувати «зміни»
[9-14 стор.] накладено
на 4 і 5 сторінок.

Вчора розпочала роботу третя сесія Верховної Ради України дванадцятого скликання.

На площі перед будинком парламенту, ні на підходах до нього не помітила я таких звичайних для відкриття сесії майданчиків і мітингів з гаслами. І думаю, що не морозна погода цьому причина. А, мабуть, ті політи, що відбувалися в СРСР протягом українських парламентських кампаній. «Горинь» сівень «Літви» і «Латвії», кровопролиття Закарпаття, неприйняття суверенітету республіки на четвертому з'їзді народних депутатів, призначення референдуму. Постановою Верховної Ради РСР на 17 березня, наказав двох міністрів щодо патрулювання міст з військовими великими міст. Ці, та й деякі інші політи, вжити, приміром, щодо верування фінансів, мабуть, змусили усіх нас поглянути на роботу нашого українського парламенту лише іншими, ніж це було досі. Та й народні депутати УСР, уряд республіки не складили силиви руки, намагалися якесь життя підняти реальним змістом. Декларацию про державний суверенітет, як не сириную, поперенити, як не скриную, але намагалися. Цю декларацию, відкриттям третю сесію, перший заступник Голови Верховної Ради України І. Площ. Вік, звершив сказав:

— За час наміну відбудується три засідання Президія Верховної Ради. Ці засідання, хоч і не в повному складі, але теж працювала над вітаннями умов прийнятих нами документів на попередніх сесіях, відправдовувалися пропозиції, конкретні проекти документів, котрі робилися задала для підготовки роботи протягом нинішньої сесії.

Зрозуміло, що кінкину у парламенті не давали підстав для того, щоб депутати не реагували на кризові явища в економіці республіки. Президія Верховної Ради розглядала на одному із

ДАВОС (Швейцарія). (Дор. ТАРС — Укринформ). Ві сівня тут відкрито Всесвітній економічний форум. Серед його учасників — відомі політики, діла та економісти Європи, Азії, Північної і Південної Америки.

Безперечно, важливою подією для стала пресконференція Голови Верховної Ради Української РСР Л. М. Кравчука для представників світових засобів масової інформації, які тут акредитовані. У ній взяли участь кореспонденти та журналісти провідних газет, теле- і радіомовних сіт, таких як: «Інтернаціональ геральд трибун», «Фігаро», «Стенд», Бі-бі-сі тощо.

На початку пресконференції Л. М. Кравчук зробив

засідання питання про стабілізацію економіки в республіці. Уряд запропонував продовжити роботу по розробці системи дотачі на цілий ряд продуктів харчування та інших товарів першої необхідності. І з цього приводу умов прийняти відповідну постанову.

Особливо плідно працювала протитот наміну постійна комісія з питань промислових катастроф. Ми масо найбільшими діями прийняли цілий пакет законів, котрі чекать від нас усіх, хто потерпів від лиха.

У проекті порядку денного намінено передусім прийняти Концепцію промислових наслідень на території Української РСР з підвизначення різними радіаційними забрудненнями наслідком промислових катастроф, проект законів — про статус території, що зазнала радіаційного забруднення, про статус громадян, які постраждали наслідком аварії. У запропонованому проекті порядку денного, крім цих трьох питань, намінено внести на розгляд сесії 54 законпроекти та постанови Верховної Ради республіки, а це — 35 питань.

Очевидно, роботи у депу-

татів, як мовитись, непочатків ірай. А пропозиції щодо порядку денного надходили аж до 11 мови. Їх організувати роботу, щоб вона і справді була ефективною! Напружені добити з цих питань про висвітлення роботи сесії в засобах масової інформації точилися протягом двох з половиною годин, що тривало ранове плеканне засідання.

І тому було вирішено прийняти проекти про порядок денний та організацію роботи третьої сесії, а також про порядок висвітлення її роботи за основу. А ті пропозиції, що надійшли від депутатів, обговорювати у постійних комісіях, депутатських групах тощо, щоб якомога повніше і ефективніше працювати далі.

Ну от, скаже чиясь, мову — за основу! Нічого, мовляв, неможливо. Але ж є голоси «за» і 70 голосами «проти» депутати прийняли важливий для розвитку економіки України закон. Постановою Верховної Ради УРСР «Про передачу підприємств і організацій металургійної, машинобудівної та інших промисловості РСР, що розташовані на території Української РСР,

Репліка

3 ТОЧКИ ЗОРУ ТУРКА...

Да, в документах знову і сів всіх часів притяк на «Південня». Але це ж Туреччина! Ожте, в комісії люди, які не речі дивляться з точкою зору. Хай же буде це образом для справжніх турків, але хіба ми не бачимо, що серед депутатів так притягуються. Витися треба!

ІВАЙ БІЛОКІН,
вчитель.
Київ.

Л. М. КРАВЧУК НА ВСЕСВІТНЬОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ФОРУМІ

каторгу заяву, в якій охарактеризував сучасний політичний та соціально-економічний стан у республіці, ті кроки, які вже зроблені на шляху реалізації прийнятої Верховною Радою Української РСР Декларції про хойн, визнає свої думки промісь України у сучасному міжнародному співтоваристві.

Потім Голова Верховної Ради Української РСР відповів на численні запитання журналістів. Із особливою цікавістю практично всім слухачам реалізації суверенітету України в майбутньому, особливо в сфері економіки, принципі перебування нового Союзу суверенних держав, відносин між респуб-

ліками і Центром, ставлення Українського парламенту до політ у Прибалтику.

Шіна розмова відбулась про Україну, її бату історію, культуру, традиції українського народу, про складний, але сповнений наміні скарбничий лем.

У цілому прес-конференція пройшла в атмосфері відвертості, щироті зацікавленості та взаєморозуміння. Учасники цього ж діла відбули урочисту церемонію відкриття Всесвітнього економічного форуму «Україна». Формальний зустріч лідерів світової економіки-91», як називали по лідію деякі журналісти. У асумному слові президент форуму Клаус Шваб висловив сподівання, що буде зроблено не-

у власність республіки. Це явля позиція, а не просто обійня і покаяння. Вітім, це можна було зробити ще й на другій сесії, яби тоді напружити її роботи був ковром.

Прийнято також Постанову «Про зміни до Закону УРСР про вибори народних депутатів», а потім Постанову «Про зміну у складі Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів Української РСР», що пов'язано із проведенням референдуму 17 березня. Вразовуючу зміни, що відбулися останнім часом у суспільно-політичному житті республіки з питань складу Центральної виборчої комісії, за рахунок включення до неї представів з моноетнічних партій та мадських організацій, з 27 до 31 члена, персонально О. Запорожнюк, заступник Голови Народної Ради України, Б. Рубцов, член координуючої ради української громади добровільного історичного товариства «Меморіал», заступник голови постійної комісії Київської міської Ради народних депутатів з питань економічної реформи, підприємництва та самоврядування, Н. Сабітов, виконавч конструктор державного підприємства «Київський металургійний завод» Української Республіканської партії. Залишилися одна заміна».

Наприкінці з'їзду, за сідання від імені Президія Верховної Ради України заступник Голови В. Гриньов зачитав текст вітальної мови Голови Верховної Ради Російської Федії І. Б. Бєлінчу з нагоди «...» 60-річчя.

Другий половиною діла депутати працювали у постійних комісіях та депутатських групах.

Ось тій був перший день третьої сесії. Депутати, як мовитись, зверили годинину. Що ж, підпис чесь по-чався.

СІТАЛА ПАВЛЕНКО, парламентський кореспондент «Голосу України».

одні важливі кроки до зміцнення економічного співробітництва всіх зацікавлених країн, які заклали міцну основу для подальшого процвітання в усюму світі.

В центрі уваги нинішньої форуму — шили конфлікти між Україною і Персидією на світову економіку, процес економічних перетворень в СРСР, проблеми економіки і соціалізму, питання. Попереду у його учасників — тандем напруженої роботи. Поряд з пленарними засіданнями заплановані семінари по секціях. Одні з них розглядають питання інтеграції радянської економіки у світове господарство та внесення заходів, що можуть стимулювати цей процес.

На думку Уряду Української РСР, усі члени світового співтовариства повинні шили солідарність і об'єднати свої зусилля з метою створення у світі умов для безперешкодної і швидкої реалізації всіма народами їх права на свободу вибору, на повноцінний економічний, соціальний і культурний розвиток, на різноманітні і взаємодіючі міжнародні співробітництва, підтримки глави української делегації.

ПРАВО НА СВОБОДУ ВИБОРУ

ЖЕНЕВА. (ТАРС). Української РСР послідовно вступав за створення для кожного народу світу умов, за яких він завжди міг би здійснювати свої права на самозадоволення. Неужулимо держаки цього права є невідомою умовою повсякдення прав людини. Про це зазначили, виступаючи на сесії Комітету ООН по правах людини, глава делегації Укра-

їнської РСР В. А. Василенко.

Повсякдення права народів на самозадоволення і здійснення цих прав, означає визнання багатозначності суспільного розвитку, сполученого з людським відомленням внутрішнього життя кожного народу. Останнім часом та ті процеси дали новий імпульс розвитку національної демократії в Україні.

ГОЛОС України

**Про відповідальність за порушення вимог режиму
радіаційної безпеки, заготівлю, переробку і збут
радіоактивно забруднених продуктів харчування**

З усього сказаного слід зробити короткий, але важливий висновок: щоб шанувальники читачі не гадали, чи отримують вони сьогодні газету «Голос України», комбінат друку, експедиції і редакція над чим замислитись.

Володимир РУБЧАК.

Професор Димитрій Грабо́вич — директор Українського наукового інституту при Герардському університеті, президент Міжнародної асоціації українців. Як і більшість наших земляків за кордоном, він щиро обожує за допо України, його ханікс розвиток демократичних процесів у республіці, від економічних перетворень.

Нещодавно на запрошення наукової громадськості республіки він вперше побував у Києві. Пропонуємо авшій увазі інтерв'ю з професором Д. Грабо́вичем.

— Пане Грабо́вичу, український парламент прийняв Концепцію переходу до ринкової економіки. Аналітичні документи прийняли парламенти інших республік, Верховна Рада СРСР. Але ще зараз можна сказати, що перехід до ринку за «українським», «президентським»,

на Заході. Йдеться не тільки про зброю, а й про мирну конкуренцію, яка з'явилася після розвалу комуністичної системи.

Але головний гарант підбудова справді демократичної і правової держави. Інакше — всього можна чекати.

— А може, справцює

ка друма набрав на Заході все більшого поширення.

— Доки друма набрав поширення, Захід продовжує демократизувати наше суспільство, а не республіку...

— На жаль, так і це по мисля. Як політична, так і економічна. Треба сказати, що проаганда центру на Заході їде досить ефективно. Пресу, серйозну пресу, журналістів, політиків, економістів, правників, мажоритів у Республіці, Молдові. Але їде немає аналізу причин міжнародних конфліктів.

— Безробіття. Ного їз жаким очікують таскати моїх співвітчизників, оскільки не один їз атрибутів ринкового господарства. Захід же давню працює у такій системі координат. Вони думає за працю безробітні, але чекать на наше суспільство.

— Спраді, безробіття — це трагедія. Але якщо суспільство інтелігентне, правове, то для безробітних існують шляхи, їз одразу допомога. Згідно з урядовою програмою, можна безробітний забезпечити необхідним мінімумом. В цілому на програму дозволить мільйон доларів. Багато діляться з бідними.

У США 4—5 відсотків інтелігентів — безробітні. Але вони не помирають з голоду на вулицях, як це донедавна писали радянські газети. Такі безробітні в Америці живуть краще, ніж частина наших співвітчизників, що працюють. Така є дійсність.

Потрібно пам'ятати також, що безробіття — це трудові ресурси. Стоїть тільки переорієнтувати підприємці систему на ефективність існування.

Пане Грабо́вичу, як буди безробітні?

— У тому значенні, про яке їде мова, — ні. Бує безробітні, коли намагаються університети. Але то не безробіття.

— Існує така друма, що здебільшого Захід продає

наш стару технологію, застарілі обладнання. Можливо, на той, небагато, що мені не го...

— Це серйозне запитання. Спраді, якщо бізнесмен чи іншою роботою, щоб має видати з мікропроцесора аргументи зайнятності некомпетентні люди, то все може бути. Захід не треба ідеалізувати. Там є бізнесмени, їз прагнуть до наживи за будь-що. Нюмо буде моїм порадити? Коли щось незрозуміло, то треба звертатися до фізиків, султанів, їз високо тримають честь своєї марин. І треба вчитися...

Як їз стається до твердження, що дух підприємництва на Україні вже зник?

Спраді, шкони задоволю чимало. Процес деградації торкнувся й України. Але таланти є, вони не зникли повністю. Генеральний треба створити умови, щоб вони розвивали. Що маю на увазі? Намагання приващувати економістів, приващувати на землю. Вреши-привести у дію Декларацію про суверенітет України.

Як їз стається до суверенітету області, міста, району, навіть окремих сіл?

Суверенітет — дуже відповідальна справа. В ідеалі стоїть питання суверенітету не існує. Їз глибоко переконаний, що Україна має бути суверенною державою, а суверенною частинкою суверенної держави. Це — парадокс.

Як їз свою чергу, якщо на значній території є якісь свої регіональні особливості, то, можливо, варто подумати про федеральний суверенітет, а не на Україні. Але робити це треба уважно, враховуючи всі «за» і «проти». Головно, яка була б гуманізм, демократично і дозволяло б усім народам добре жити.

Леонід БРОВЧЕНКО,
«Госку України»
Фото Олега МАРКЕНЧУКА.

Думка іноземного спеціаліста

СУВЕРЕННА ЧАСТИНА СУВЕРЕННОЇ ДЕРЖАВИ?

«металістсько-малітським» варіантами — дуже складна справа. Чи зможемо ми на шляху до ринкової економіки обійтися класичним планом без допомоги Заходу?

— Вирішувачий і ресурсний потенціал України досить автономний. Але досвід ринкового господарства замало. Тому технологічною допомогою не варто гребувати. Хоча не все треба і сіти по колючих: системи різні.

— Чи вкешені на Заході, що кредити, валюта, яку виділяють СРСР, не будуть вкладені у розвиток військово-промислового комплексу?

— Зараз такого побоювання немає. Довіра до радянської сторони досить висока. Але деякі аномалії, їз відбуваються останнім часом, насторожують. Проте і сам військово-промисловий комплекс збуває свою продукцію

інстинктом самозбереження? Маю на увазі страх перед «джини, напівголодомим, озброєним російським ядерним».

— Думаю, що все значно складніше. Їз досить багато причин, їз спонукають. За час таких дії. Німці, наприклад, адекватно Грабо́вичу, що дав їм можливість об'єднатися. Американці — за дозвіл сирені емігрувати за СРСР. Урад США — за підтримку політики у Персидській затоці. Відчуженість їз перевищує з кредити.

Але важливо, щоб ці монети спрямали процесам демократизації, розвитку ринкової економіки, а не зникли у якісь прирви. Що було не раз. Проте я особисто і багатьох моїх колег таких вважаю, що не треба допомагати не центру, а республікам. І та

ЧИ СПРІЯЄ
РОЗВИТКУ
РИНКОВИХ
ВІДНОСИН
УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА
СРСР «ПРО
ОСОБЛИВИЙ
ПОРЯДОК
ВИКОРИСТАННЯ
ВАЛЮТИНИХ
РЕСУРСІВ
У 1991 РОКІ?»

Як впливає з презамбулі указу, цей акт політичний, спрятий задоволенням нагальних потреб економіки та населення, ефективному використанню валютних надходжень, гарантованому виконанню зобов'язань СРСР щодо погашення зовнішньої заборгованості. Веса титур відповідальності за кмітцтво програму покладено на підприємства і організації. Тепер 40 відсотків валютної виручки від експорту продукції вони мають передавати до союзно-республіканського фонду.

Аргументи, що ними обгрунтовуються необхідність таких заходів, важко назвати переконливими. Про яку саме зовнішню заборгованість їде мова? В світі нема країни, яка була б вільною від боргів. Це нормальне явище

в економіці. Одики, виходить, трудові колективи мусять за власний кошт латати «чорну дірку» дефіциту, породжену промисловими або некомпетентністю уряду.

Але ж підприємства є відповідальні за борги держави.

Що ж до ефективного використання валютних ресурсів, яке наскільки стане можливим, варто лише інтигніти указу у життя, то добре знаємо, чим обернулася для

трагедія, звичайно, складність, яку витрусути валютні гаманці трудоголосним підприємствам. Ну, що з того, що вони втрачають стимул до випуску продукції на експорт?

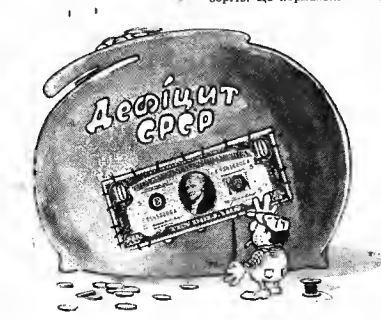
Є ще одні аргументи. Відсутність економічного інтересу, безліч бюрократичних перепон у справі кошти, які їз відшкодувати за валютно-виробничі угоди, безумовно, призведе до різкого зменшення валютнопопиту «туда», а відповідно — й ін

тесет? На них дії указу не поширюється. А сильні укладення нашість нашість, наприклад з економічної точки зору угоди, скільки коштів витрачено на придбання нікого не потрібних машин? І все заради того, аби хоча якось прилаштувати (поки валюти) чесно зароблені нашість. Валютні ліцензії, яка завдала величезної шкоди, — то законотворці захисники реакції підприємства від свавільної адміністративної командної тиску.

Небажне розчарування викликав указ у ділових людей на Заході. Вже кілька років у уговоренні представити на міжнародному ринку науково-технічну продукцію СРСР, а також індустриального машинобудування, тож чув коментарі до президентського декрету, як то зазвучить, з держави мусить. Зводяться вони до того, що за такої нестабільної економічної політики мати з ними справу нудно ризиковано. Валюта, яку ми нагороджуємо своїм частинкам зобов'язань, по якому підприємству, тепер не може бути спрямована за призначенням. Не бачачи гарантії реалізації, фірма охолоділа до проекту і, мабуть, назавжди.

Ніхто не застрахований від помилок. Навіть Президент, який свого часу радив. Те, що атакували указ по мисля, очевидно. Ного потрібно янашівати спеціальну інструкцію економіки, буде завдання неповажний шок.

Юрій РУХЛОД,
співробітник ВНДК міжпресорного машинобудування.
Суми.

народного господарства багаторічний монополія центру у зовнішньоекономічній сфері. В усякому разі, наголоє свідомість, що їз управління сфери структури, їз довели країну до фінансової прирви. Здаті «конверти» дозволяють, гадаю, злати лише загострити кризу.

Достеменно відомо, що, скажімо, трубопроводів апаратура для газової промисловості, закуплена союзними зовнішньоторговельними організаціями, не атримувє ніякої критики. Хоч була можливість придбати обладнання за порядком вищої якості, з бездоганною репутацією, їз витрати у цілому на підприємстві?

Перекрити какалі марно

ВАЛЮТИНИЙ ГАМАНЕЦЬ

тома вага виринути від реалізації угоди, продукції, а з боку підприємства за браком валютки не зможемо оновлювати устаткування, впроваджувати прогресивну технологію.

Тяжого розв'язку події набувають уже нездоволь. Але їз економічні наслідки указу даються знати. Скасування права підприємства вільно виходити на контакти з іноземними фірмами, здійснювати взаємні комерційні розрахунки спонукають тих, у кого є валютні заощадження, терміново шукати їз застосування. Хто підрахує, скільки доларів, фунтів, марок тут і їз непомітно перелилося на рахунки іноземних банків, спільних підок

НАБІВІТАЛІ РІШУЮТЬ

Нові законодавчі акти СРСР та Української РСР значно розширюють коло спорів, що підлягають розгляду в органах арбітражу. Так, стаття 14 Закону про процеси ліквідації незаконно введених підприємств, організацій, інших юридичних осіб оскаржені в арбітражні процедури, що з боку державних організацій, підприємств, кооперативів та інших юридичних осіб і винятково відшкодування завдані збитки у випадках реалізації їх товарів і послуг з порушенням вимог чинного законодавства.

Стаття 25, 30, 65 і 66 Закону про місцеві Ради народних депутатів Української РСР та місцеве самоврядування встановлюють арбітражний порядок розгляду спорів органів місцевого самоврядування між собою, а також підприємств, організацій та установами.

Принципово новою категорією спорів, що підлягають розгляду в органах арбітражу, передбачено і союзними законами. Закон про Державний банк СРСР, про банки і банківську діяльність визначають арбітражний порядок розгляду спорів щодо оскарження рішень, які приймають Держбанк СРСР чи інші банки республік у порядку виконання ними функцій ліцензування і контролю за затвердженням банків. Основні законодавства про інвестиційну діяльність в СРСР відносять до розгляду в арбітражних конфліктах, що виникають унаслідок здійснення такої діяльності.

Коло категорій справ, що їх арбітражують арбітражні розширена і Рада Міністрів СРСР. Постановою союзного уряду від 19 липня 1990 року затверджено Положення про акціонери товариства і товариства з обмеженою відповідальністю. Ним передбачено арбітражний порядок розгляду спорів з питань реєстрації і припинення діяльності акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю.

Розширення компетенції органів арбітражу за рахунок спорів, які раніше розглядали адміністративні органи порядку, означає не що інше, як послідовне впровадження ринкових засад у економіку.

Підприємства на офіційні дані Держкомстату УРСР. Згідно з ними, Україна експортує величезні кількості продукції, яку завозить. Різниця — близько трьох мільярдів карбованців. Якщо взяти експортні поставки, то тут позначки — анимоза більше на 6 мільярдів карбованців. Але це відповідало ці цифри дійсності. Чи Чому?

Та тому, що офіційна статистика не враховує оборонного комплексу. А він також виробляє національний продукт. На Україні ця галузь промисловості досить розвинута. А коли б статистика враховувала і ці підприємства, то ще треба з'ясувати, хто у кого на них сидить.

А те, що валютного товару немає, незалежно від того, чи ввозимо, чи що ввозимо?

На шляху до ринку

Відносини між суб'єктами господарського обігу. У першості як конфлікти між ними мають розглядатися незалежними органами — арбітражем, судом чи третейським судом. Розгляд господарських спорів виконувати органами влади суворо чинить принципам ринкової економіки і фактично звужує номінальний метод державного регулювання економічних процесів. Цей метод, у міцному відношенні має значальне значення для становлення ринкових відносин. Серед державних засобів впливу на економіку тільки законодавчі і нормативні акти закладають найбільш глибоку підвалину ринку. Саме вони встановлюють ринковий механізм сталого і системного впливу на розв'язання економічних процесів, визначають елементи ринкового господарства. У той же час адміністративні і фінансово-економічні методи являють собою оперативні засоби впливу на ринкові відносини і можуть активно втручатися в економічні процеси саме з допомогою адміністративних і фінансових заходів.

Роботах відносин перехідного періоду в багатьох випадках зумовлює ефект несумісності економічних принципів виробництва і споживача. Виробничий певної продукції, особливо монополістичний, стає протилежним до потреб споживача. Тривалі господарські зв'язки або укладати договори на підставі державного вказу. Він чинить активну втручання в реалізацію своєї продукції чи послуг, не враховуючи інтересів збалансованості господарських відносин. Такі ж умови нерозв'язності ринкових відносин і гострого дефіциту матеріальних ресурсів призводять до порушення балансу економіки, до її стабілізації економіки.

Тому задання арбітражу долати у тому, що маніпулювати на ринку, а закони інтереси виробника і споживача і в разі японців.

Так, Лутянський перетворив завод імені Леніна відомостями від пролонгати договори зв'язки на поставку транспортних музів і деталей для дитячих заводів виробничого об'єднання «Південні машинобудівні заводи» і об'єднував те, що самий чий з устаткування перебувають в аварійному стані і що виготовляють основну продукцію транспортним для виробника. Однак Держарбітраж УРСР, проводячи лінійно на збереження господарських зв'язків і максимальне задоволення потреб споживача, зобов'язав сторони укласти договір по поставці на 1991 рік.

Така позиція арбітражу тісно пов'язана з новою проблемою, що виникає в перехідний до ринку період. Це пов'язано з тим, що концепція переходу Української РСР до ринкової економіки передбачає спеціальні засоби з боку держави, зокрема, встановлення економічних принципів демонополізації економіки. Вони спрямовані на недопущення зловживань з боку монополістичних підприємств господарського обігу, які мають домінуюче становище на ринку певної продукції.

Таким чином, збалансованість економіки можуть бути об'єктами чи припинення виробництва, а також вилучення з обігу товарів з метою створення підтримання дефіциту, завищення ціни. У цих випадках арбітраж має рішуче відстоювати законні інтереси споживача.

Наприклад, Дебальцівський відділок залізничної предіяна позови з вимогою унаслідок об'єднання, що подачу і припинення вагонів з номіном і підприємств зупинило промисловості. Це пов'язано з тим, що номіном ілюїни на станції Красній Луч. До цього за-

дізниця уклала один договір з «Донбасстаттрансміном», який виступав як єдиний зацікавлений від підприємств зупинило промисловості. Це пов'язано з тим, що номіном ілюїни на станції Красній Луч. До цього за-

Важливим напрямком роботи арбітражу в перехідний період є вирішення спорів по порядку задання підприємства в оренду. Орендація державного майна є важливою формою роботи з монополістами в економіці засобом значного підвищення зацікавленості трудящих у міцніших зв'язках з своєю працею. Арбітражна практика свідчить, що сьогодні кочіть потрібні республіканські закони, що дають оренди відносини. Це зумовлено тим, що останні номіновані акти союзного та республіканського рівня з питань оренди не застосовувалися в значному мірою галузевий процес орендації в республіці.

Важливим напрямком роботи арбітражу є вирішення спорів перед арбітражем у складі перед арбітражем до ринку, ставлять на порядок денний ринку державних органів. Наприклад, закріплення принципів арбітражного процесу колективістичної і незалежності арбітра та політичній організації структури арбітражу, яка наближена до його до інституту суду.

Зокрема, встановлення оренди в складі виступаючого арбітражу пленуму, президії, колегії тощо. Але при цьому арбітраж повинен зберегти організаційну самостійність. На наш погляд, вилучення органів арбітражу з складу судової системи не має позитивного ефекту. При механізмі заліт до ринку принципів різниці юрисдикції систем економіки, що становить багато організаційно-правових проблем, пов'язаних з матеріально-технічними забезпеченнями і розмежуваннями компетенції.

Директор ПРНТНА, голова комісії Верховної ради УРСР, який арбітр Української РСР.

беруться розірвати, що містить республіку не достатньо.

Такі, як кимуть, ринку. Таке статистика не замовляють. На зазначення це одне. Національна економіка не політизовану, що недопустимо у цивілізованому суспільстві. Політика має бути позитивною економікою, а не кимуть.

На жаль, тому правовому мілітаризму, який не сформулював, не можна стабілізувати економіку. Що робити? Навести порядок і дисципліну в економіці. Це означає, що у нас не бере гроші. Тому треба порядок навести адміністративним шляхом. Це вимушений шлях, але так складаються обставини.

І останнє. Потрібен нам Союз чи ні? Потрібно. Але не так, який ми маємо зараз. Треба укласти союзний договір з жорсткими умовами. І в разі десятилітніх сформованих зв'язків означає йти до катастрофи, йти до краху. Нічого не можна робити без наслідків розділення.

Василь СВІХУС, голова Комісії Верховної Ради УРСР з питань розвитку базових галузей промисловості.

Визначено два етапи переходу

до ринку — підставити і перехідний. Підготовчий, зокрема, передбачає розробку проєктів, які мають забезпечити правами основні ринку, винесення їх на розгляд Верховної Ради УРСР, яка і має прийняти законодавчі акти.

За редком повідомлення Держкомстату СРСР

МИЛО

ДЛЯ

АВТОМОБІЛЯ

Неварті у 1989 році, коли країна агломувала від кимьного дефіциту, у СРСР виробляло найбільше в світі мила, як в абсолютних показниках, так і в розрахунку на одну людину — 5,7 кілограмів. У США цей показник — 4,4, у ФРН — 3,2, у Англії — 3,4, у Великобританії — 5,5, а Італії — 4,9 кілограмів.

Згідно ж у зв'язі дефіциту Поселення — у таблиці, що ілюструє виробничо-спотребні мильні засоби. Тут ми прогресом. США виробляють 15 кілограмів на людину, ФРН — 19, Франція — 20, Великобританія — 24, Італія — 23. А СРСР — тільки 5.

На жаль, невідомий експортний цінні засоби. Адже він також впливає на насичення ринку. Якщо це Захід, приміром, для мила автомобіля, кимько, смія, підлогу, посуду тощо експортуються різні види мильних засобів, то у нас — або господарське мило, або пральні порошки. Іншого не має. Тобто немає...

Будь-які рішення приймають на основі об'єктивних даних, чисті і факти. Особливо це важливо, якщо робити аналіз економічної ситуації. Але, на жаль, статистичні дані не завжди відображають дійсності. І їх можна використувати, як ате димла. Як поверну, так і вишла.

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

«Радийський. Президент має позитивні наміри, але перебуває в дуже важкій ситуації. Якщо в такому стані новітні війська влітають і часом застосовують силу, то Сполучені Штати мусять це зрозуміти й дати йому час для розв'язання складних завдань. Адже і президент Буш під час кризи на Близькому Сході не зміг використати всі сили, заходячи й застосовуючи сили. Якщо ж він запитатиме себе: «якщо не Михайло Горбачов і гласність, то що тоді?»».

«Ю. Ес. Ея тудей» (США).

«Прибалтика і Москва мають числені спільні економічні та політичні інтереси. Виходячи з них, Центр має бути досить конструктивною і прагматичною угодою з прибалтійськими державами», — вважає. Однак замість цього Москва вирішила придушити їх силою. Радянський керівник, очевидно, не розуміє повністю своїх дій, не усвідомлює своїх проблем. Тенденції, що розвиваються в Молдові, на Україні та Закавказзі, не обіцяють йому чогось доброго, якщо він не стане більш розумним і дипломатичним. Спіраючись на силу, можна на якийсь короткий час утримати єдність імперії. Проте яка репутація після цього довірятиме Москві?»

«Крісчен сайєнс монітор» (США).

«Звичайно, можна запровадити президентські правління в більшості або навіть в усіх республіках. Але це не вирішить незліченні радянські проблеми. Радше це призведе до громадянської війни, що так матиме жваві наслідки для всього світу. Президент Горбачов повинен якось згуртувати до кола себе громадянські сили, яких відмовився від даху свого підручника республік! І сказав вину за республіку своїх міністрів. Але, я думаю, він не збирається цього робити. В такому разі СРСР неминуче буде приречений до хаосу».

«Балтимор сан» (США)

«Дизам радніснэгі к
рніцтва падае в тому
з захода, необхідні для
розв'язання одного пакуку
проблем, не можуть засто
сувуватися для вирішення ін
шого. Наприклад, децентралі
зація, яка дотримується
вільного підприємства, сім'ї
рухон нересійських респуб
лік до незалежності. Але
найбільшою проблемою є
те, що навіть обмежені форми
демократії стають несумісн
ими із збереженням стабіль
ності. Підприємства і наці
оні завжди керували центр
допомогою своїх представ
ників і тому тепер, після
визволення від радянської
дер покінає бурю, корин
вської в століття імперсь

«Вашингтон пост
(США)»

ЖАХЛИВИЙ УДАР

Думка професіонала

середовища Роберт Селкім в інтерв'ю «Голосу Америки». Шнода, який нафта задовільно флюїда цією регіоном буде безпрецедентною ще й тому, що Персидська затока є порівняно невеличким і замкненим природною системою. Нафта обертатиметься в затоці, як у ванні, бо кватитиме виходу в світовий океан. Отже, екологічне становище тут невпинно погіршуватиметься. Загинуть лобльові риби, які живуть у холодній, чистій або прісній воді, зникнуть а прісній. Зникне риба, а разом з нею й роздичке пкльство, заадяки якому харчуються багатотаточі мейшакція

Що стосується очкищення затоки, вважає Роберт Селмік, то деякі стратегічно вбо

економічно вгамувати діяльність поблизу підприємств та елементами екологічної безпеки, охорони, вкладши величезні кошти. Однак попередня екологічна ситуація в затоці не відповідала протягом десяти років, а можливо, й сотень років. З думкою американського спеціаліста погоджувались і деякі розвідники експертів, опублікованому газетою «Известия», заступник директора Інституту океанографії С. Гулев підкреслює, що в Перській затоці стався найбільш серйозний наслідок, ніж усі попередні наслідки, які мали місце внаслідок продовжуваності, то і наслідки забруднення біосфери затоки неможливо буде прогнозувати.

Ян бачимо, війна, про
стрвшні екологічні наслідки
якої вже давно попереджали
фахівці, дорого коштуватиме
людству.

РОБОЧИЙ ДЕНЬ—19

Чи легко бути парламентарієм у Англії

— А як у них? —

Традиція — хороша пра-
ця. І все ж для нашого парла-
менту давно прийшла по-
ра вийти з XVII століття,
вступити у XX і підготувати
себе до століття XXI.
Важко сказати, чи можна,
член палати громад від лі-
берторської партії. Суцільні
з усього, не одна воля до-
тримуватися такої думки.
Подібні висловлюван-
ня викликають запитання, чи
насправді це не тільки замі-
няє уявлення про британсь-
кий парламент як найбільшій
добре відлагоджений зако-
давчий механізм. Між тим,
на думку багатьох, це не
уява, а дійсність. І якщо
у нас єбді замислитися над
питанням про те чи відпо-
відать умови праці парла-
менту вимогам, які пред'яв-
ляють до них професійні за-

«Вез змін не обійтися, якщо ми бажаємо працювати більш ефективно», — продовжує Херіп Харман.

Узяти, наприклад, встановлений розклад роботи палати громад. Він же сприяє зацікавленості жінок в участі в парламентській діяльності. А депутати-чоловіки розуміють це з їхніми сім'ями».

Нагадаємо, що тепер у нижній палаті 47 депутатів жінок, тобто 6,5 відсотка загального складу.

Нинішній розклад роботи палати громад такий. Із понеділка до четверга шоденні засідання розпочинаються

о 14 годині 30 хвилин, рідко
лаве рухаються раніше ніж
оів на одинадцяті вечора
а часто-густо дебаті затягу
ються до ранку наступного
дня. Лише у п'ятницю робо
та палати починається о 9.30
ранку й закінчується о 3-
годині дня.

Шпир падає громадяни. Джон Макгрегор із розумінням поставився до пропозиції щодо деякої реформи парламентського регламенту. Але змінити години роботи, на його думку, дуже важко, якщо це взагалі можливо. Його аргументи такі. Рашіни є громадяни-потрібні міністрам, які будують членими парламенту, всі як члени парламенту, якими члени парламенту, якими члени парламенту, якими члени парламенту. Далі, поза рамками парламентних засідань, де аргументи комітета робота. Аргументи комітета робота. Аргументи комітета робота. Аргументи комітета робота.

бові та представницькі потреби

Багато те чи мало? Нещо-
давно група членів палати
громадників питання про
можливість проведення
дусім представників лейбо-
ристської фракції, більшість
з яких є колишні професі-
онали, а не члени професі-
ональних служб, що
як правило, не мають мож-
ливості підійти на сторони
опозиції. Це не означає
(одні у столиці, другий на
виборчі дільниці) илегаль-
но у представників партії та-
кож бути. Вони можуть
бути на сторони: адже де-
які з них мають право
приватної школи
вони можуть бути. В
ньому присутній список
репутація досвідчених журна-
лістів чи бізнесменів. Тому
жоден з них не є членом
жодної з високооплачуваних
суб'єктів чи членів дирек-
торських рад компаній. До
того ж, вони не мають
терську посаду, майна
чи неасоціовані з
неасоціовані з
істотні "Сіті". Так
жоден з них не має
ставку за часів нашої
подальші між собою 39
реінтерв'ю посади
вони не є членами
корпорації. До того ж, окрім
міністра - члена кабінету де-
яких 55 тисяча фунтів

Існує тільки одне правило: кожний депутат повинен виконати, якщо отримує прибутки на стороні. Вік зобов'язаний оголосити про свій зв'язок з даною корпорацією, якщо на порядку денному стоїть питання, яке зачіпає інтереси цієї корпорації чи галузі бізнесу.

Зрозуміло, в колі джентлменів не прийнято багато говорити на подібні темк. Лише преса дозволяє собі розголошувати найсексаційніші

Правила «Вестмінстерського клубу» вимагають максималістського такту, коли йдеться про питання щодо особистих справ його членів. Але аналогія з клубом в менше влаштовує нове покоління депутатів.

Спартак БЕГЛОВ.
Лондон

ЗНІМІТЬ

**ЗНІМІТЬ,
КАПЕЛЮХИ
ПАНОВЕ!**

Понад 2,6 мільйона творин було використано у ФРН 1989 року для проведення різних дослідів. Половини з цієї кількості припадає на розробку й випробування ліній. Ці дані, опубліковані калісською газетою «Експрес», офіційно підтвердив нещодавно міністр сільськогосподарства Ігнац Кіхле. Згідно із законом про захист творин, федеральний уряд зобов'язаний через кожних два роки інформувати громадянськість про становище в цій справі.

Як наголошує газета, «брати наші менші», крім фармацевтичної промисловості, «беруть також участь» у створенні нових засобів захисту рослин, у визначенні неконцентрацій отруйних речовин у стічних водах та випробуваннях самих отрут, у фундаментальних дослідженнях.

З усіх позаторішніх підслідних 2,15 мільйона — гризуни. Але йдуть на офіру коуці й собаки, нішки, ноні, кози та віаці. 50 відсотків тварин при цьому в мунах помирають.

А ХТО БУДЕ ТАТУСЕМ?

[illegible]

Слонн в Таїланді.

Фото із журналу
«Шпiгель» (ФРН).

СПОГАДИ З ОБ'ЄКТИВОМ

НЕДАВНО з фото-кореспондентом газети «Вестник Чернобыля» Володимиром Савраном знову побували в Прип'яті. Ходили по вулицях міста, і на одному з будинків Володимир — показав балкон своєї квартири, де жива із сім'єю до аварії на ЧАЕС. Сказав: «Минуло чотири роки, а мені все ще не віриться. Ніби страшний сон...».

Потім зайшли в колишній дитячий садок. На підлозі — пльшки в білих і червоних платтячках, різнокольорові олівці, книжечки і малюнки. На підвіконні в дерев'яній клітці — мертва зелена павучка. Їх забули випустити на волю під час евакуації... Висохлі, як гербарій, квіти у вазонах...

Я був настільки вражений побаченим, що забув про свій фотоапарат. А Володимир фотографував. Не для себе, для людей.

Микола ХРІЄНКО,
кореспондент газети «Вестник Чернобыля»

Фото
Володимира САВРАНА.

2 лютого 1991 року. № 2

Олена
Скимеренченко,
аспірантка
філософського
факультету
Київського
держуніверситету
імені Т. Шевченка.

У СЕ НАВКРУГІ
змінюється так мови
дио, що навіть дум-
тає. Однак, спо-
буємо неупереджено і спокій-
но прослідувати за шляхом
подій.

На початку 80-х років, ко-
ли суспільство опинилося вже
на межі кризи, стало ясно,

і пов'язана з армією промис-
ловість, що в сузі ссладка
завантажувати військовий
комплекс.

Ця правляча структура і є
той Центр, від якого йдуть
численні реалізації у рес-
публіці, в яких влада сфор-
мована за тими ж принципа-
ми, що й правляча структу-
ра, тому републіканські дер-
жавні інститути являють со-
бою не щось самостійне, а
лише продовження централі-
зованої структури на місцях.
Це в сузі і є Союз старого
зразка.

На середині перебудови,
коли нічого не змінювалося,
а життя стало гірше, кредит
довіри, який спочатку отри-
мав реформатор-радикал, ви-
черпався. І в сузіспільстві по-
чало напружуватися не-
задоволення. Воно цілком за-
кономірно спрямувалося на
ті політичні сили, які сесердин
правлячої партії, які стали
не завади реформам, бо ре-
форми поставили під загрозу
саме їхнє існування. Треба
було щось робити: чи то про-
довжувати, чи то згоряти
реформи: Кульмисовою цієї
драматичної внутріпартійної
боротьби став XXVIII з'їзд
КПРС, який більшість під-
тримав курс на частковій ре-
формі, а їх ініціатори обрав
партійним лідером.

Таким чином перший за-

Усі ці події відбувалися
наприкінці весни — на по-
чатку літа. Саме на цей час
припадає початок того проце-
су, який засоби масової ін-
формації називають розпадом
Союзу і «народом суверені-
тетів». Протестивши послі-
довно низку фактів, можна
стверджувати, що ініціатором
і підтримувачем цього проце-
су став уряд М. Рижкова, а
дальність якого не замишля-
ла перед републіканцями уже
ніяких альтернатив самови-
тавання.

Від цього часу центр роз-
витуку політичних подій посту-
пово змінюється у союзній
республіці, які поступово по-
чинають набувати задеклара-
ваного за ними в Конституції
ЦРСР статусу вільних дер-
жав.

Україна — не виняток. По-
передній поділ — вибори до
Верховної Ради УРСР —
уперше в житті привів до
українського парламенту ко-
шиці, яка утворила третью
його загальну складку.
І хоча це становило тільки
меншість, однак опозиція
своєю активною роботою мо-
лола на першій сесії значною
мірою вплинула на даль-
ність парламенту, викорис-
товуючи також і механізм
роуму для блокування про-
поз правлячої більшості. Од-

ставу, звичайно, в
Союзного договору, бо
во вирішення залеж-
із цих двох політич-
сів найбільшим часом
мату владу. Крім
цього й слід, на мо-
розглядати всі політи-
ді, що відбуваються
ні на Україні.

Перше кріло полі-
тичної сили, так
ти, партійні «смос-
дого, до відстода мину-
го голову небезпеку
вбачали в національ-
кратичному русі і том-
ли всіх можливих зу-
його подолання. Але
тогда минулого ро-
союзний Центр поча-
ваї дії на утверджен-
не ємних розладів
структур, основні ко-
дого політичного
виїздили з партійної
ку, уже в рідко бл-
не сесії.

Це змусило ліг-
них «самостійних»
до певних політичних
кремена з керівництвом
що й достатньо відбра-
підписаних договорів
РФРСР і України
кріпили, а Україна
орієнтується на попу-
тичних союзників у
зиді союзному Центру
по призначенню на
З сесії на це мо-
статувати об'єктивні

ЩО ЗНАЯМІ ВСУ

На політичну
авансцену вийшли
діяльсько-промисловий
комплекс і генералітет.
13 січня 1991 року
ації військові заклики
про себе як про
політичну силу, оскільки
для вирішення
політичної проблеми —
конфронтації парламенту
Нитий і Центру — була
ажита військова сила.
Дві ключові теми,
наскою яких точилося
напружене обговорення
на IV з'їзді, —
теорії руки і Союзного
договору, — це, по суті,
дві сторони однієї
проблеми, а саме —
нашого майбутнього.
Щодо теорії руки —
питання delicate, а
то новий Союзний
договір — рів більш
кена.

що необхідно щось кардиналь-
но змінювати у його системі.
Тоді й вирішили, сьогодні це
вже ясно, міняти не систе-
ми як таку, а її негативні
прояви. Це й, достатно назу-
перебудова.

Тільки через п'ять років
стало очевидно, що рутку
перебудови неможливо. Са-
ме в цей час у країні Схід-
ної Європи, більше відомих
йи соціалістичний табір, від-
булися події, які кожно про-
демонстрували, яким може
бути політичний результат ре-
форм — розвал системи, ви-
хід на арену інших політич-
них сил, практично цілковита
зміна державного устрою.

Це сильно вплинуло на
правлячі кола нашого су-
спільства, але було вже пізно,
процес реформ розпочався.

Ніколи не слід забувати,
що реформи розпочав
правлячий клас і, безперечно,
заділ власних інтересів. Перші
мислі системи перебудови
так «приспорова» і «глас-
ність». Йі тепер видно, із
приспорова так нічого й не
вийшло, окрім приспорова
кризи, а з гласності вийшла
опозиція. Спочатку просто як
публіцистична хвиля, а по-
тім уже вибори у народні де-
путати ЦРСР оформили опо-
зицію й політично. Вперше
за всю нашу історію розви-
ток політичного процесу по-
знав у протистоянні правля-
чих кіл і опозиції.

За хвильним висловом го-
рося із радикалів, на прав-
лячі кола була накинута ети-
кетка «партапарат», і відто-
ді майже у всій опозиційній
пресі вони іншакі й не кази-
валися.

Але за класифікацією Го-
ри Кілімника до правлячих
кіл належить не тільки пар-
тійний апарат керівництва.
За ним і поруч з ним стоїть
клас відомчих чиновників, у
руках якого всі важелі вико-
навчої влади, а осерединою і
головним елементом цієї
правлячої структури є війсь-
кові керівники, генералітет.

Спроба власного політологічного оги.

гін правлячих кіл — партій-
ний — було принесено в
жертву реформам, і як про-
дана сила, політичної боро-
би нік зійшов зі сцени. Ска-
сування старої статті Кон-
ституції ЦРСР і втрата прав-
лячої партії ідеологічної
монополії — лише наслідок
цього історичного факту.

Після цього охороно систе-
ми, яку не руйнували, а
лише реформували, об'єк-
тивно легла на плечі другого
ешелону правлячої структу-
ри — відомчих кіл, тобто
виконавчої влади, яку усмо-
ловляв собою уряд Рижкова.
Принципова політика цього
уряду полягала у тому, щоб
від гаслом переходу до ре-
гульованої ринкової економі-
ки латати між нові й нові
дирні централізованої плано-
вої системи, і стратегічно
була спрямована на гату-
вання нових змін у політич-
ній сфері, а значить, і
влади. Результатом такої по-
литики стало остаточне ро-
збалансування фінансів, зрос-
тання інфляції, прогресуючий
запаси виробництва, і, як
апофеоз, — зава про не-
обхідність значного підвищення
цін на товари широкого вжит-
ку.

Також арозуміло, що сою-
зний уряд не в змозі керу-
вати економікою. Він не тіль-
ки не здатен її стабілізу-
вати, а й взагалі не контролює
ситуацію, і якщо на рівні
республіки терміново не ви-
йти заходів, го, що
означає фінансово-економі-
чні Пі напружувало ста-
ді економічного розвалу.

У відповідь на завау
М. Рижкова Верховна Рада
УРСР, яка тоді ще під голову-
ванням В. Івашка, прийняла
постанову про неприпустимі-
сті підвищення ціни на то-
вари першої необхідності на те-
риторії республіки.

нак протистояння політичних
сил тривало.

За весь цей довгий період
часу, весни до осені, в сузі
одного разу серйозно збіглися
інтереси обох блоків парла-
менту — у день ухвали
Декларації про державний
суверенітет України і що бу-
ло правління свідомо для рес-
публіки. Проте потім знову
почалися буди нудних полі-
тичних суперечок, а час ми-
нав і нагромаджував пробле-
ми, загострював кризу. В
обстановці, яка потребувала
лінійного мислення, і коли
принципова позиція кожної
із сторін полягала у тому,
що про компроміси не може
бути й мови, стало ясно, що
парламент мав сплатити свою
принципальну тільку тоді, коли
одна із сторін політично кей-
тралізує історію.

Використовуючи неоргані-
зованість і дисперсність опо-
зиції, і також схильність де-
яких її представників до про-
вадливості, парламентська біль-
шість згуртувалася і пока-
ла, «хто тут старший і чне
тут зверну», морально зни-
сходивши своїх опонентів пе-
ред очима народу України.
Трохи згодом цей факт і по-
на розставляла свій тисок
так закріплено і в Тимчасо-
вому регламенті Верховної
Ради.

І в середині листопада
1990 року основні політичні
підтанки вирішували вже не
в протистоянні опозиції і
правлячої більшості, а між
самією правлячою політич-
ною силою, між різними її полюса-
ми. З одного боку, це ті, хо-
ме намір керувати Україною
самостійно, а з іншого, —
частина правлячої партії, яка
орієнтується на союзників
Центру і збирається розста-
новити як співдиректор
загальносоюзної структури.

Ключовим питанням у цій

інтереса і пози-
одного боку, орієнто-
суверенітет України
принципової більшості,
го — тих сил, істер-
у парламенті пре-
союзів. І другий об-
сів, які ми бачимо, то
сується головного по-
питання України —
якім чином суверенітет
не в стані деклару-
на стаді його реаліза-
ного забезпечити.

Альтернативою ж
ренту України
тих тильки законодав-
референдуму влади
Центру на коній ісе-
дого суспільного
чого й домисляє
Конструктивний вирі-
проблему на користь
історії може тильки
Рада УРСР як вики-
ствлення політ на-
роду України. Чи
видно, що парламен-
т може виконати
ринчу місію тильки
ті політичних сил
історії суверені-
тетування.

У цьому плані ді-
тотним для розумін-
ції є фактор політи-
чної оскілки, який
завжди має припад-
ферендум на 17 бер-
еся, Верховної Ра-
залишається дуже
важко для прийняття
закопу про референ-
дум, оскільки, що пр-
кріло правлячої
ті, так би мовити,
сир», не задоволені
дого України, в
всіх асpects щодо
на й ізоляції орієнт-
суверенітет товаришів
ти, на загострення
ми об'єкційним кра-
Україні і опозицією
договляється

Микола
Паланіков.

ГОЛОС України

РОСІЙСЬКА ДОБРА УКРАЇНИ

(Закінчення)
Початок на ІІ-й стор.

— Оце, як в творчій і людській рівновазі, про дозкую. — Во ж поєдла — особлива матерія. І стивав надю в Булата Окуджаві, чи він пише я далі вірші і пісні, і почув, що дуже різно. Минулого року написав два. Не пишеться. А праше над проче. Ось я їм сїтаю, щоб дізнатися, як вам пишеться і дікається в Англії. — Я яє неруку чим процесом, вірші приходять самі. Е різні теорії про це. Не знаю, може тому, що я так багато часу проважу у вілчу хату, в Ізоляції, в таборі. — Я чотири роки пробула в неволі, але писала і там. Та я тут, за кордоном, також пишу. Можливо, я там зникла до писання в Ізоляції. Не знаю. Але пишу.

На закінчення розмова я попросила Ірину прочитати люго-небудь вірша. Просто мени на пам'яті.

Ірина прочитала «Молють», я був вражений. І тим, що вона спокійно читала, і самим текстом, який здався до мене раптом якийсь Стусовою образністю, несподіваною глибиною кожного рядка, виваженистю й органічною достійністю кожного слова. І глибокою правдою, думкою, яку хочеться осмислити, зупинившись з нею на одній, вічній віч.

Ми багато разів подумали, — каже Ірина, — але ми невіддільні від нашої країни, і навірядна була нас до України. Ми повсюди кажемо про неї, і не саміперемо про неї. Ірина вилася в середовищі російської України, і ці два мови, певна річ, близька для неї. Так, Ірина — рослянка і російська поетеса. Але наша Батьківщина — Україна, це наша справжня і єдина Батьківщина. І всі болі, всі проблеми України — це і наші болі. Ми готові дипломатично, чим можемо, хоті не завжди це вдається. Не завжди і нас сприяють відкрито. Розумієте, який абсурд! Через те, що Ірина пише російською мовою, ми стинаємося часто і в еміграційній Україні своїх колах, і серед українських демократичних діячів — з певним упередженням. Прокро, але факт.

Я загалом не пишу українською мовою. Але в таборі був одного разу де українських політичних в'язнів, коли кілька з нас, тих, які були пов'язані з політичними українськими справами, потягли на довгину а КДБ, — гадає Ірина Ратушнінська.

— Це було в ті дні, коли помер Валерій Марченко. Той день, який ми в таборі відзначали, пройшов під знаком України, під знаком солідарності з українськими патріотами. І я написала коротенького вірша українською мовою. Ось він:

Україна — боса мати, а де ж таб, і гінт
Бісиа го,убом об грати
— іна правди діт.
Відієні І на тортури
За великим торжарним муром
дочка чертоброве,
сми за доробом.
Чуєш, нема,
якої співать —
Ще не вмерла Україна,
нахай на товасті!

Хоч це і нелегко, і не просто, але ми побажали Україні незалежності. Була на шляху до неї чимало зброї, але вирішувати свої проблеми Україна повинна сама!

Я ПОВЕРТАВСЯ ДОДОМУ і називаю читачів подарунком книжкою «Спрій колір надії». Починається вона з поезії Ірини допому з таборів, з її прибул в Нім, а але потім йде мова про її арешт, про її виходження в таборі життя. Талановито і чесно написана на книжках. Цікаво, хоч і важко це читати. У кількох місцях сполучення між рядками, коли нікого не пустили на суд, де судили Ірину, навіть її рідних коли Горька мама кричала в коридорі: «Пустіть, так моя докля!» Але її однокорю не пустили. Але Ірина з тих ірш, які називає її «моєю» і думаю про неї тільки так. А це мене вразила епізод, де авторка пише, як читала вона свої вірші товаришам в автозаку і у тюремній камері. І їй слухали саме той вірш, який сьогодні сподобався і мені:

На бар'єс соваласта.
Если мальчик посморити —
Засміят, که потерю,
приміряна родина-мать!
Как ты быстро отыкала
крестить уходящего сына,
Как жестоко взамен
начувался его пропалити!
Ірина Ратушнінська — чудний людина, видатна поетеса, справжня російська дочка України!
ЮРІЙ ПОКАЛЬЧУН.
Київ — Лондон.

Ірина РАТУШНІНСКАЯ

Семидесяте — тоска!
Семидесяте — позора
Как налетелись!
И боска —
касається —
Меня от соро
Не оградит
тех стыдных лет.
Они возмрут себе —
без нищег!
Кому подосудит
карбидит,
Кому — пропавши
и сгоревши,
Кому — дельнику,
а кому —
Любовь, рожденная
в неволе.
Некармливаемый
— в твоих долгу
Младенец,
амброзия

Уткнет к вечеру:
На плач.
Ни хрип...
Всє тихо. Это годы
Семидесяте — падаю!
Семидесяте — погоды
Не ждущие: ну ну морей
(К морям неждать),
ни у оврагов...
Пускай бы кончались
скорей

Годик, которые
как гадки,
Как змши, мудры —
в каждой дом,
И между кажущих
деву — нежности!
Души, рожденная
рабом!
Младенца, вышедши
из плеск
За не-благогого
— речности!
Бросай семидесятый —
кость

От кисти.
Оставая плоть,
В семидесяте
(Господь,
Крестит) —
почти что негоспо —
Нда!
Уже не страшный сон!
Нда!
Как колется трава...
Нда!
Заспанного рои
Не зацепи босой
ступней!
А ну как естель?
Простенька!
Накорот?
Того так — вперед!
Не спрашивай!
Живой — иди!

1979. Киев.

На зймку: Ірина РАТУШНІНСКАЯ з чоловіком Ігорем ГЕРАЩЕНКОМ.

новин в республіці І. Крім того, затримували я зрив роботи есепі Верховної Ради УРСР.

У той час, коли союзний уряд своїми несовірними законами розколював усі, що залишалося, дисидатим, країна знесилена і встановила під загальнонародний референдум відправити уряд у відставку, як поки сам його прем'єр М. Горбачов не проголосив за трибуни IV з'їзду на родних депутата СРСР про закінчення перебудови і про те, на чому, за що всю відповідальність поклада на політичне керівництво. Але фактично ці закла означала поразку відомої влади, себто анкаовач влади. Ії остаточно неспроможність контролювати ситуацію в нових умовах, що у політичному сенсі давно вже дістало назву «параліч влади».

Окремі тим самим другий етап війни, закінчення ліній оборони централізованої системи. Залишалося основна і найбільша сила, але не змусила на себе дого чекати. На політичну авансцену вийшли військові промислові комплекси і пенітенціарі. 13 січня 1991 року вищі військові заклаи про себе як про політичну силу, останню для вирішення політичної проблеми — конфронтації

реиних держав, на штабл Європейського співтовариства, яка для здійснення певних міжнародних функцій мавме штаб урядовців а основних напрямках діяльності — об'єднанні, уніфікації, освоєнні космосу тощо.

Нині еволюція проблеми Союзного договору дйшла стадії формулювання, але на несе на загальнонародний референдум: «Чи вважаєте ви за необхідне збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік як оновленої федерації рівноправних республік у війні будуть повною мірою гарантовані права і свободи людини будь-якої націоанальності».

Однувак, як на мене, полагат ось у чому. В даному формулюванні але мова те, що референдум якраз і повинний не допустити створення коаліції суверенних держав. Мільйони громадян, зокрема ж, прагнучи доголосувати «за», не значачи точно, за що подати свій голос, вільно розпорошений правлячих іл, вирішальною силою яких нині є генералітет, чи за співдружність суверенних держав. Показати, що сотням мільйонів людей не спить тишина — річ немовляема, тому єдиний шлях «наказати» людям, у яких тактичних політичних заходів

парламенту Литви і Центру — була акція військова сила.

Дві ключові теми, наповнюли їхню точністю напружене обговорення на IV з'їзді, були на території Раді Союзного договору, — це, по суті, дві проблеми однієї проблеми, а саме — нашого майбутнього. Що дасть територія — ніякого делікатне, а от ювій Союзний договір — річ більш певна.

Спочатку він виник на рівні політичної ідеї, яка мала вилити тин, на процес розвитку суверенітету республіки і блокувати його як незаконний. Потім, коли стало зрозуміло, що це вже неможливо, ідея про нове укладання договору набула розвитку а президентському проекті. Текст цього документа свідчить, що проносиваний Союз є ще більш дискримінаційним у порівнянні з договором 1922 року і об'єктивно застарілим. З його радями проголошувється, що суб'єктами договору є 15 республік, але одним словом не виазало головне, що складає концепцію цього документа, а саме — збереження верховенства головного суб'єкта цієї угоди — Центру.

Що таке республіки — більш-менш зрозуміло, а що таке Центр — питання сумнівне. Роз'яснення його суцільно думкою набарад форм з'ясування, що, власне, таке Союз. Виявлялося, «Союз» — інтерпретація Президента — попитка з поважним дном, тобто — це синонім поняття «Центр», що на межі цієї Центр замахувати під коаліцією суверенних держав.

Однак сьогодні вже можна діл протилежне: суверенно-політичній структурі під однією назвою — «Союз». Одна кажею зобов'язано 15 республік провизій, які підпорядковані Центрові у всіх напрямках державних питаннях. Друга — це коаліція суве

на рівні Верховних Рад республік, які вони ні, правлячих ні на Україні, є владою. Ме тах заходів — зміцнення реального суверенітету. І тут єдиним одним словом не можна не сказати ось про що: саме «правдолюбивий» аргумент тих, хто буде до останнього стоїти, але не допустити суверенітету республік, полягає в тому, що це є, молдав, зазіхання на державний устрій, негтування державних святинь і веде до відлучення і розсідання по національним канітрам самодовольної замкнутості, яка не перебадає міжних об'єднувальних тенденцій. Сьогодні ні суспільства, який процесу міжреспубліканських політичних і господарських угод і досі говорять про сепаратистський процес «роз'їз» про що знаємо? І розриву багатовікових угод. Та хіб можна серйозно говорити про остаточне відлучення сьогодні, в такій ситуації історичний парод, коли всі республіки, але не набавило більше, ніж соціалістичний чи капіталістичний парад, а саме, трагічність спільної долі, братерства гор і спільне прагнення долати економічну відсталість? Звичайно, ні.

І, як завжди, мова тут іде не про святині, а про владу. Чи алада арпнувати свою долю буди, наразити, в руках республік, чи Центр і знову збереже за собою право порядкування всім і вся на свій розсуд.

Як на мене, то не можна сльозити заклами хребта історичної тенденції і повернутися до коріня калі. Для нас зброба дуже очевидна, що за мільйонів такий ретрес не заплатимо найвищу ціну — не тільки нашим доброзичливцям, а й стражданням і кров'ю рідних і дорогих нам людей.

Невже це потрібно і буде так завжди?

Фото

Шаміля ІСХАНОВА.

Голос України

